

**KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Avdelning 05

DOM

2022-06-01
Meddelad i Stockholm

Sida 1 (5)
Mål nr 134-22

INKOM
LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN
2022 -06- 03
DNR: 705-1483-2022

KLAGANDE

Socialnämnden i Stockholms stad

Ombud: Biträdande stadsadvokat Jonas Obrant

MOTPART

Merna Livs AB, 559040-7945

Ombud: Jur.kand. Alicia Abreu Gunnarsson

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 21 december 2021
i mål nr 28660-21, se bilaga A

SAKEN

Tillämpning av lagen om tobak och liknande produkter

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 567939

Postadress
Box 2302
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 5

Telefon
08-561 690 00
E-post: kammarrattenistockholm@dom.se
www.domstol.se/kammarratten-i-stockholm/

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden i Stockholms stad (nämnden) yrkar att Merna Livs AB:s (bolagets) försäljningstillstånd för tobaksvaror ska återkallas och för fram bl.a. följande. Bolaget har under ärendets handläggning tydligt visat att det saknat både vilja och förmåga att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser. Bolaget har inte till fullo åtgärdat påpekade brister i verksamheten. Vid tillsynsbesöket den 17 maj 2021 påträffades, liksom vid tidigare tillsynsbesök, e-juice med engelsk märkning samt elektroniska cigaretter utan informationsblad. Att bolaget uppger att ytterligare åtgärder har vidtagits efter det tillsynsbesöket men innan beslutet om återkallelse fattades innebär inte att så har skett. Bolagets agerande under utredningen tyder snarare på motsatsen. Av rapporten från inspektionen den 10 februari 2022 framgår att inspektionen inte var helt fri från anmärkningar. De konstaterade bristerna i form av påträngande marknadsföring och felaktig märkning av produkterna är visserligen inte de allvarligaste bristerna men det är en upprepning av de brister som beslutet om återkallelse grundades på. Det är visat att bolaget inte har uppfyllt de krav som gällde för tillståndets meddelande och det är sannolikt att bolaget framöver inte kommer att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser mot bakgrund av de uppmärksammade bristerna och den bristande viljan och förmågan att vidta rättelse.

Merna Livs AB anser att överklagandet ska avslås och för fram bl.a. följande. Nämnden utförde den 10 februari 2022 en inspektion på det aktuella försäljningsstället, vilken var utan anmärkning. Detta styrker att bolaget har en förmåga att nu och framöver bedriva verksamheten i enlighet med tobakslagens bestämmelser. Det finns ingen bevisning som tyder på att bolaget inte uppfyllde tobakslagens krav vid tidpunkten för återkallelsen av tillståndet.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Av 5 kap. 2 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter, LTLP, framgår att ett tillstånd att sälja tobaksvaror endast får beviljas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer drivas i enlighet med de krav som ställs upp i lagen. Enligt 7 kap. 10 § punkt 2 LTLP får en kommun återkalla ett försäljningstillstånd om tillståndshavaren inte uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande. I 7 kap. 11 § LTLP anges att en kommun i stället får meddela tillståndsinnehavaren en varning, om detta kan anses vara en tillräckligt ingripande åtgärd. En varning får också meddelas tillståndshavare vid allvarliga eller upprepade överträdelser av det som gäller enligt lagen eller anslutande föreskrifter.

Enligt förarbetena till tobakslagstiftningen kan återkallelse aktualiseras om det uppstår sådana brister i tillståndshavarens personliga eller ekonomiska förhållanden att dessa, om förhållandena förelegat vid tillståndsprövningen, inneburit att sökanden inte skulle uppfyllt lämplighetskraven för att få tillstånd. Avsikten är att varning ska ske i första hand. Det kan dock finnas tillfällen då återkallelse av försäljningstillståndet måste ske utan föregående varning. Det kan exempelvis röra sig om allvarlig ekonomisk misskötsamhet eller att tillståndshavaren gjort sig skyldig till brottslighet som innebär att denne inte längre är lämplig att utöva verksamheten. Återkallelse av ett försäljningstillstånd är en mycket ingripande åtgärd och bör därför förekomma endast i de allvarligaste fallen. Syftet med att meddela en varning är att tillståndshavaren ska ges en möjlighet att rätta till de förhållanden som föranlett varningen. (Prop. 2017/18:156 s. 213–214.)

Kammarrätten konstaterar inledningsvis att nämnden i motiveringen till det överklagade beslutet har haft synpunkter på bolagets försäljning av folköl. Regleringen av sådan försäljning återfinns i alkohollagen (2010:1622), där det även anges vilka åtgärder som kan vidtas om bestämmelserna i den lagen inte följs. Frågan i målet gäller endast återkallelse av tillstånd att sälja tobaksvaror och nämnden har inte hänvisat till någon annan bestämmelse än 7 kap. 10 § LTLP som grund för återkallelse av tillståndet. Vid en bedömning av en återkallelse av ett sådant tillstånd ska omständigheter kring försäljning av folköl inte beaktas.

Utredningen i målet visar att bolaget har överträtt tobakslagstiftningens bestämmelser genom att bl.a. ha elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare till försäljning utan att ha anmält försäljning till kommunen samt genom att ha kommersiella meddelanden som är påträngande, uppsökande och uppmuntrar till bruk av tobak. Bolaget har genomfört vissa förbättringar men har inte lyckats åtgärda alla brister som har påtalats. Dessa omständigheter är allvarliga och ger anledning att ifrågasätta om verksamheten, vid en framåtsyftande bedömning, kommer att bedrivas i enlighet med de krav som ställs upp i LTLP.

Överträdelserna är av sådant allvar att de, för det fall att de inte åtgärdas, kan leda till att tillståndet återkallas. Mot bakgrund av att återkallelse endast bör förekomma i de allvarligaste fallen och att utgångspunkten är att varning ska användas i första hand anser dock kammarrätten att det inte finns förutsättningar att återkalla bolagets tillstånd att sälja tobaksvaror utan en föregående varning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Patricia Schömer
kammarrättsråd
ordförande

Magnus Schultzberg
kammarrättsråd
referent

Fredrik Fries
kammarrättsråd

Tomas Lif
fiskal
föredragande

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Avdelning 14

DOM
2021-12-21
Meddelad i Stockholm

Mål nr
28660-21

KLAGANDE

Merna Livs AB, 559040-7945

Ombud: Jur.kand. Alicia Abreu Gunnarsson

MOTPART

Socialnämnden i Stockholms stad

Ombud: Biträdande stadsadvokat Jonas Obrant

ÖVERKLAGAT BESLUT

Socialnämnden i Stockholms stads beslut 2021-09-08

SAKEN

Återkallelse av försäljningstillstånd enligt lagen om tobak och liknande produkter

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet på så sätt att Merna Livs AB meddelas en varning istället för att tillståndet för försäljning av tobaksvaror i detaljhandel återkallas.

Dok.Id 1438548

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: avd14.fst@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratten-i-stockholm/	-	måndag–fredag 08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden i Stockholms stad beslutade att återkalla Merna Livs AB:s tillstånd för försäljning av tobaksvaror i detaljhandel. Som skäl till beslutet angavs huvudsakligen följande. Merna Livs AB har uppvisat brister i egenkontroll för försäljning av tobak, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt folköl. Försäljning av produkter har skett med otillåten marknadsföring, bristande märkning och bristande information. Vidare har försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt folköl ägt rum utan anmälan till kommunen. Mot denna bakgrund har Merna Livs AB som tillståndshavare visat bristande lämplighet vid upprepade tillfällen och bolaget uppfyller därmed inte de lämplighetskrav som följer av lag. Misskötsamheten har varit av sådan allvarlig art att tillståndet ska återkallas utan föregående varning.

Merna Livs AB (bolaget) yrkar i första hand att beslutet om återkallande av tillstånd för försäljning av tobaksvaror upphävs och i andra hand att bolaget istället meddelas en varning. Till stöd för sin talan för bolaget bl.a. fram följande. Det föreligger inte tillräckliga skäl för att återkalla bolagets tillstånd att sälja tobaksvaror. Varken Polismyndigheten eller Skatteverket har några anmärkningsvärda uppgifter angående verksamheten eller dess befattningshavare. Bolaget har sökt och beviljats tillstånd för elektroniska cigaretter efter upplysning av nämnden. Bolaget har hörsammat de anmärkningar nämnden haft och korrigerat de fel och brister som påtalats. Bolaget har även åtgärdat de anmärkningar som uppkom i samband med tillsynsbesöket den 17 maj 2021 genom att plocka bort prisskyltar, ta bort engelskmärkta örtprodukter från sortimentet och sluta sälja folköl. Egenkontrollprogrammet förvaras nu även på försäljningsstället och personalen är uppdaterad om dess innehåll. Bolaget har nu god insikt i de lagar och föreskrifter som är aktuella för bolagets tillstånd. Nämnden utgår främst från omständigheter som förelåg tidigare och som inte längre är aktuella.

Nämnden har inte utfört någon tillsyn efter den 17 maj 2021. Med beaktande av att beslutet togs fyra månader efter senaste tillsynsbesök har nämnden inte visat att bristerna alltjämt föreligger. De aktuella brister som nämnden kunnat påvisa är således inte av sådan art att det kan anses berättigat med en återkallelse av försäljningstillståndet utan föregående varning. Vidare är bolagets tobaksförsäljning en inte obetydlig del av bolagets inkomstkälla och ett återkallat tillstånd kan bli förödande för bolagets ekonomi. Ett återkallande är inte proportionerligt utifrån rådande omständigheter. Till stöd för sin talan har bolaget lämnat underlag som visar att bolaget anmält sin försäljning av elektroniska cigaretter till kommunen.

Nämnden anser att överklagandet ska avslås och tillägger bl.a. följande. Bolaget har inte korrigerat de fel och brister som påtalats av nämnden. Utredningen pågick under en längre tid och bestod bl.a. av tre tillsynsbesök. De flertalet brister som uppmärksammades under utredningen var vid en sammanvägd bedömning så allvarliga att något annat än en återkallelse inte kunde komma i fråga.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för prövningen

Av 5 kap. 2 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter, LTLP, framgår att ett tillstånd får beviljas endast den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i lagen.

Enligt 7 kap. 10 § LTLP får en kommun bl.a. återkalla ett tillstånd om tillståndshavaren inte uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande.

Av 7 kap. 11 § LTLP framgår att kommunen istället för återkallelse får meddela tillståndshavaren en varning, om varning kan anses vara en tillräckligt ingripande åtgärd.

Förvaltningsrättens bedömning

Av utredningen i målet framgår att bolaget fick tillstånd för försäljning av tobaksvaror i detaljhandel den 1 januari 2020. Det har sedan den tidpunkten utförts tre olika tillsynsbesök. Vid det första tillsynsbesöket som utfördes den 22 oktober 2020 uppdagades att bolaget hade flertalet brister vad avser kommersiella meddelanden vid försäljningsstället. Det saknades även egenkontrollprogram på försäljningsstället. Vidare sålde bolaget elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare utan att ha anmält detta till kommunen. Elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare saknade informationsblad eller hade bristande märkning. Vidare hade e-juice enbart hälsovarning på engelska. Bolaget sålde dessutom folköl utan att ha anmält detta till kommunen och sålde ölen utan att ha något matutbud.

Den 16 december 2020 utfördes ett tillsynsbesök avseende elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare. Av det tillsynsbesöket framgick att det fortsatt fanns bristande märkning och information på produkterna samt att vissa av produkterna hade varit placerade på butikskassan. Den 17 maj 2021 utfördes det tredje tillsynsbesök som visade att vissa örtprodukter för rökning och e-juice hade fortsatt engelsk märkning. Även elektriska cigaretter och påfyllningsbehållare saknade informationsblad. Nämnden hade vidare synpunkter på egengjorda skyltar i butiken och inget matutbud fanns vad avsåg folkölsförsäljningen.

Förvaltningsrätten kan konstatera att det under en relativt lång period kommit fram flertalet brister vad gäller bolagets försäljning av tobaksprodukter och andra produkter såsom folköl. Det framgår enligt förvaltningsrättens mening tydligt att bristerna varit så allvarliga att det finns förutsättning att tilldela bolaget en påföljd. Frågan är dock om bristerna är av sådant slag att det föreligger grund för återkallelse av försäljningstillståndet.

Återkallelse kan bl.a. aktualiseras om det uppstår sådana brister i tillståndshavarens personliga eller ekonomiska förhållanden att dessa, om förhållandena förelegat vid tillståndsprövningen, inneburit att sökanden inte skulle ha uppfyllt lämplighetskraven för att få tillstånd. Avsikten är dock att en varning ska ske i första hand. Det kan finnas tillfällen då återkallelse av försäljningstillståndet måste ske utan föregående varning. Det kan exempelvis röra sig om allvarlig ekonomisk misskötsamhet eller att tillståndshavaren gjort sig skyldig till brottslighet som innebär att denne inte längre är lämplig att utöva verksamheten. Kommunen har bevisbördan för att förutsättningarna för återkallelse är uppfyllda (prop. 2017/18:156 s. 213 f.).

Bestämmelsen om återkallelse i LTLP är utformad med alkohollagen (2010:1622) som förebild (prop. 2017/18:156 s. 213). Därmed bör viss ledning kunna hämtas från förarbeten till alkohollagen och prejudikat kopplat till lagen. Med beaktande av detta bör ingripanden mot tillstånd vara framåtsyftande och för att säkerställa att regelsystemet följs i framtiden. Vidare bör påföljderna trappas upp succesivt (jfr HFD 2019 ref. 26).

Att bolaget trots flertalet anmärkningar vid flera tillsynsbesök inte lyckats åtgärda alla brister som påtalats är i sig allvarligt. Bolaget har även så sent som efter andra tillsynsbesöket yttrat sig till nämnden på ett sådant sätt att det tydligt visar att bolaget inte hade insikt i de krav som enligt lag gäller för tobaksförsäljning. Bolaget har dock visat på förbättring genom att dels

åtgärda flertalet brister till det tredje tillsynsbesöket, dels genom att bolaget innan det överklagade beslutet togs uppgett ytterligare åtgärder som har vidtagits efter sista tillsynsbesöket. Mot bakgrund av detta, och med beaktande av att ingripandet mot tillståndet ska vara framåtsyftande samt att påföljderna ska trappas upp succesivt, bedömer förvaltningsrätten att bristerna inte är tillräckliga för återkallelse av försäljningstillståndet. En varning måste istället anses vara en tillräckligt ingripande åtgärd. Överklagandet ska därför delvis bifallas på sådant sätt att bolaget meddelas en varning istället för att försäljningstillståndet återkallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (FR-03).

Sofie Furberg
Förvaltningsrättsfiskal

Nämndemännen Lars-Gunnar Håkansson, Mariette Nicander och Gunnar Solin har också deltagit i avgörandet.

Förvaltningsrättsnotarien Erik Simberg har varit föredragande.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.